ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

z 1. júna 2006 *

Vo veci C-453/04,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Landgericht Berlin (Nemecko) z 31. augusta 2004 a doručený Súdnemu dvoru 28. októbra 2004, ktorý súvisí s konaním začatým na návrh

innoventif Limited,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory C. W. A. Timmermans, sudcovia R. Schintgen, R. Silva de Lapuerta, P. Kūris a L. Bay Larsen (spravodajca),

generálny advokát: A. Tizzano,
tajomník: R. Grass,

* Jazyk konania: nemčina.

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— nemecká vláda, v zastúpení: C. Schulze-Bahr, splnomocnená zástupkyňa,

— španielska vláda, v zastúpení: F. Díez Moreno, splnomocnený zástupca,

— slovenská vláda, v zastúpení: R. Procházka, splnomocnený zástupca,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: G. Braun, splnomocnený zástupca,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 43 ES a 48 ES.

2 Tento návrh bol predložený v súvislosti so žalobou, ktorú podala innoventif Limited (ďalej len „innoventif") proti rozhodnutiu Amtsgericht Charlottenburg o zamietnutí jej návrhu na zápis jej organizačnej zložky usadenej v Nemecku do vnútroštátneho obchodného registra z dôvodu, že innoventif odmietla zaplatiť preddavok na predpokladané náklady na zverejnenie predmetu činnosti uvedeného v jej zakladateľskom akte.

Právny rámec

Právo Spoločenstva

3 Prvá smernica Rady 68/151/EHS z 9. marca 1968 o koordinácii ochranných opatrení, ktoré členské štáty vyžadujú od obchodných spoločností na ochranu záujmov spoločníkov a tretích osôb v zmysle druhého odseku článku 58 zmluvy s cieľom zabezpečiť rovnocennosť týchto ochranných opatrení v rámci celého spoločenstva (Ú. v. ES L 65, s. 8; Mim. vyd. 17/001, s. 3, ďalej len „prvá smernica") sa vzťahuje na kapitálové spoločnosti. S cieľom ochrany tretích osôb, ktoré prichádzajú do styku s týmito spoločnosťami, predvída okrem iného založenie spisu obsahujúceho určité údaje. Tento spis sa vedie pre každú spoločnosť zapísanú do miestne príslušného obchodného registra.

4 V článku 2 ods. 1 písm. a) prvej smernice sa uvádza:

„1. Členské štáty prijmú opatrenia potrebné na zabezpečenie, aby spoločnosti povinne zverejňovali prinajmenšom nasledujúce doklady a údaje:

a) akt o založení spoločnosti a stanovy, ak predstavujú osobitný dokument".

5 Článok 3 ods. 2 a 4 prvej smernice znie:

„2. Všetky doklady a údaje, ktoré sa musia zverejniť podľa článku 2, musia byť vedené v spise alebo zaradené do registra...

...

4. Zverejnenie dokladov a údajov uvedených v odseku 2 sa vykoná uverejnením v národnom vestníku určenom na tento účel členským štátom buď v plnom znení, alebo len ako časť textu, alebo prostredníctvom odkazu na doklad, ktorý bol uložený v spise alebo zapísaný do registra."

6 Jedenásta smernica Rady 89/666/EHS z 21. decembra 1989 o požiadavkách na sprístupnenie údajov týkajúcich sa pobočiek zriadených v určitom členskom štáte určitými druhmi obchodných spoločností, ktoré sa spravujú právom iného štátu (Ú. v. ES L 395, s. 36; Mim. vyd. 17/001, s. 100, ďalej len „jedenásta smernica"), sa týka organizačných zložiek kapitálových spoločností.

7 Článok 1 ods. 1 jedenástej smernice stanovuje:

„Listiny a údaje týkajúce sa pobočiek vytvorených v členskom štáte spoločnosťami, ktoré sa spravujú právnymi predpismi iného členského štátu a na ktoré sa vzťahuje smernica 68/151/EHS, sú zverejňované v súlade s článkom 3 uvedenej smernice podľa právnych predpisov členského štátu, v ktorom sa nachádza pobočka."

8 Článok 2 ods. 1 jedenástej smernice obsahuje zoznam listín a údajov, ktoré sa majú zverejniť v členskom štáte, v ktorom je organizačná zložka usadená. Odsek 2 písm. b) tohto článku umožňuje členskému štátu, v ktorom bola organizačná zložka zriadená, aby stanovil dodatočné povinnosti v oblasti zverejňovania, ktoré sa okrem iného týkajú „aktu, ktorým sa spoločnosť zakladá, a stanov, ak sú obsahom samostatného dokumentu, v súlade s článkom 2 ods. 1 písm. a), b) a c) [prvej] smernice".

9 Článok 4 jedenástej smernice stanovuje, že členský štát, v ktorom bola organizačná zložka zriadená, môže nariadiť používanie ďalšieho úradného jazyka Európskeho spoločenstva, ako aj overený preklad zverejnených listín, najmä na účely zverejnenia uvedeného v článku 2 ods. 2 písm. b) tejto smernice.

Vnútroštátne právo

10 § 8 ods. 1 a 2 spolkového zákona o poplatkoch v nesporových veciach (Gesetz über die Kosten in Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit) z 26. júla 1957 (BGBl. 1957 I, s. 960, ďalej len „KostO") pod nadpisom „Preddavky" uvádza:

„1. Pri úkonoch vykonávaných na návrh má osoba, ktorá je povinná hradiť náklady konania, zaplatiť dostatočný preddavok na ich krytie...

2. Pri úkonoch vykonávaných na návrh je ich výkon podmienený zaplatením alebo zabezpečením preddavku."

11 § 14 KostO s nadpisom „Stanovenie výšky nákladov, sťažnosť, odvolanie" znie:

„1. Výšku nákladov stanoví súd, ktorý prejednáva alebo naposledy prejednával vec, aj keď vznikli v konaní na dožiadanom súde...

2. O sťažnostiach dlžníka poplatku a štátnej pokladnice proti stanoveniu výšky nákladov rozhodne súd, ktorý stanovil výšku nákladov.

3. Proti rozhodnutiu o sťažnosti môžu dlžník poplatku a štátna pokladnica podať odvolanie, ak hodnota predmetu odvolania presahuje 200 eur."

12 Obchodný zákonník (Handelsgesetzbuch) z 10. mája 1897 (RGBl. 1897, s. 219), naposledy zmenený § 1 zákona z 15. decembra 2004 (BGBl. 2004 I, s. 3408, ďalej len „HGB"), upravuje zápis organizačných zložiek do obchodného registra.

13 § 13b HGB pod nadpisom „Organizačné zložky spoločností s ručením obmedzeným v tuzemsku" v odsekoch 2 a 3 uvádza:

„2. Návrh na zápis organizačnej zložky podávajú konatelia. Návrh na zápis sa predkladá spolu s úradne overenou kópiou spoločenskej zmluvy...

3. Zápis obsahuje aj údaje uvedené v § 10 ods. 1 a 2 zákona o spoločnostiach s ručením obmedzeným."

14 V súvislosti s organizačnými zložkami zahraničných spoločností s ručením obmedzeným § 13g ods. 2 a 3 HGB uvádza:

„2. Návrh na zápis sa predkladá spolu s úradne overenou kópiou spoločenskej zmluvy, a pokiaľ spoločenská zmluva nie je vyhotovená v nemeckou jazyku, aj s overeným prekladom do nemeckého jazyka. ...

3. Zápis zriadenia organizačnej zložky obsahuje aj údaje uvedené v § 10 ods. 1 a 2 zákona o spoločnostiach s ručením obmedzeným...".

15 § 10 zákona o spoločnostiach s ručením obmedzeným (Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung) z 20. apríla 1892 (RGBl. 1892, s. 477), naposledy zmeneného § 13 zákona z 9. decembra 2004 (BGBl. 2004 I, s. 3214, ďalej len „GmbHG"), pod nadpisom „Zápis do obchodného registra" vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Pri zápise do obchodného registra sa zapisuje obchodné meno a sídlo spoločnosti, predmet činnosti... a konanie v mene spoločnosti."

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

16 Spoločnosť s ručením obmedzeným so sídlom v Birminghame (Spojené kráľovstvo), innoventif, bola založená podľa anglického práva a zapísaná do „Companies House" v Cardiffe (Spojené kráľovstvo) 1. apríla 2004. Jej predmet činnosti je taxatívne opísaný v bode 3 jej zakladateľského aktu pod nadpisom „The objects of which the Company is established are". Tento bod 3 sa skladá z 23 bodov od A až po W a má rozsah viacerých strán.

17 Dňa 13. apríla 2004 innoventif zriadila organizačnú zložku usadenú v Berlíne, o ktorej zápis do obchodného registra požiadala na Amtsgericht Charlottenburg.

18 Rozhodnutím z 23. apríla 2004 Amtsgericht Charlottenburg podmienil navrhovaný zápis zaplatením preddavku na náklady vo výške 3 000 eur. Túto sumu stanovil na základe predpokladaných nákladov na zverejnenie predmetu činnosti, ako je opísaný v zakladateľskom akte spoločnosti innoventif, keďže bol presvedčený, že opis v bode 3 A až W tohto aktu zodpovedá predmetu činnosti, ktorý sa má v plnom znení zapísať do registra.

19 Keďže podľa názoru innoventif pozostával predmet činnosti spoločnosti výlučne z bodu 3 A a B jej zakladateľského aktu, podala 18. mája 2004 podľa § 14 ods. 2 KostO sťažnosť na Amtsgericht Charlottenburg.

20 Amtsgericht Charlottenburg sťažnosť zamietol s odôvodnením, že preddavok na predpokladané náklady, akým je aj ten vo veci samej, sa požaduje, ak je pravdepodobné, že dlžník poplatku nemá vedomosť o výške sumy poplatku, ktorý bude musieť zaplatiť.

21 Spoločnosť innoventif podala odvolanie na Landgericht Berlin podľa § 14 ods. 3 KostO, pričom tvrdila, že zaplatenie preddavku v požadovanej výške je v rozpore s jedenástou smernicou a zásadou slobody usadiť sa.

22 Podľa Landgericht Berlin závisí otázka, či možno zápis organizačnej zložky spoločnosti innoventif do obchodného registra podmieniť zaplatením preddavku na predpokladané náklady na zverejnenie predmetu činnosti innoventif, ako to požaduje vnútroštátne právo, od výkladu článkov 43 ES a 48 ES.

23 Za týchto okolností rozhodol Landgericht Berlin prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Je zlučiteľné so slobodou spoločností usadiť sa stanovenou v článkoch 43 ES a 48 ES, ak je zápis organizačnej zložky kapitálovej spoločnosti usadenej v Spojenom kráľovstve do obchodného registra v Nemecku podmienený zaplatením preddavku na predpokladané náklady na zverejnenie predmetu činnosti spoločnosti tak, ako je uvedený v príslušných ustanoveniach Memorandum of Association?"

O prejudiciálnej otázke

O prípustnosti

24 Komisia Európskych spoločenstiev a španielska vláda majú pochybnosti o prípustnosti prejudiciálnej otázky.

25 Komisia usudzuje, že prejudiciálna otázka je možno neprípustná, pretože vnútroštátny súd neuviedol dôvody, ktoré ho viedli k položeniu tejto otázky.

26 V tejto súvislosti je vhodné pripomenúť, že Súdny dvor nástojí na tom, aby vnútroštátny súd uviedol presné dôvody, pre ktoré považuje výklad práva Spoločenstva za sporný a položenie prejudiciálnych otázok za potrebné. V tomto zmysle Súdny dvor rozhodol, že je nevyhnutné, aby vnútroštátny súd v minimálnej miere objasnil dôvody výberu ustanovení práva Spoločenstva, o ktorých výklad žiada, a súvislosť, ktorá existuje medzi týmito ustanoveniami a vnútroštátnou právnou úpravou uplatniteľnou na spor (pozri najmä uznesenie z 8. októbra 2002, Viacom, C-190/02, Zb. s. I-8287, bod 16, a rozsudok zo 6. decembra 2005, ABNA a i., C-453/03, C-11/04, C-12/04 a C-194/04, Zb. s. I-10423, bod 46).

27 Vnútroštátny súd však vo veci samej na jednej strane vymedzil skutkový a právny rámec, do ktorého sa včleňuje prejudiciálna otázka, a na druhej strane stručne, ale postačujúco uviedol dôvod, ktorý ho viedol k položeniu prejudiciálnej otázky, a síce, že má pochybnosti o tom, či vo vnútroštátnom práve stanovená požiadavka preddavku na predpokladané náklady na zverejnenie predmetu činnosti spoločnosti so sídlom v inom členskom štáte, ktorá podala návrh na zápis do vnútroštátneho obchodného registra jej organizačnej zložky, môže obmedziť výkon slobody usadiť sa, ktorá tejto spoločnosti vyplýva zo Zmluvy ES.

28 Podľa španielskej vlády je prejudiciálna otázka neprípustná, pretože sa týka výkladu vnútroštátneho ustanovenia.

29 V tejto súvislosti je vhodné zdôrazniť, že právomoc Súdneho dvora sa obmedzuje na preskúmanie ustanovení práva Spoločenstva (pozri uznesenie z 21. decembra 1995, Max Mara, C-307/95, Zb. s. I-5083, bod 5). Posúdenie pôsobnosti vnútroštátnych

ustanovení a spôsob, akým sa majú uplatniť, prináleží vnútroštátnemu sudcovi (pozri rozsudok zo 7. decembra 1995, Ayuntamiento de Ceuta, C-45/94, Zb. s. I-4385, bod 26).

30 Vo veci samej má vnútroštátny súd síce výlučnú právomoc rozhodnúť o tom, že bude požadovať preddavok na náklady, aké stanovuje § 8 KostO, a prípadne aj určiť jeho výšku a zamietnuť návrh na zápis v prípade nezaplatenia tohto preddavku; otázka, či požiadavku takéhoto preddavku možno považovať za obmedzenie slobody usadiť sa, však patrí do právomoci Súdneho dvora.

31 Z uvedeného vyplýva, že prejudiciálna otázka je prípustná.

O veci samej

32 Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či článkom 43 ES a 48 ES odporuje vnútroštátna právna úprava, ktorá podmieňuje zápis do obchodného registra organizačnej zložky spoločnosti s ručením obmedzeným usadenej v inom členskom štáte zaplatením preddavku na predpokladané náklady na zverejnenie predmetu činnosti opísaného v zakladateľskom akte tejto spoločnosti.

33 Po prvé je potrebné konštatovať, že požiadavka stanovená v členskom štáte, v ktorom je zriadená organizačná zložka spoločnosti usadenej v inom členskom štáte, týkajúca sa zverejnenia predmetu činnosti spoločností s ručením obmedzeným, ktoré podajú návrh na zápis ich organizačných zložiek do obchodného registra, v plnom znení je zlučiteľná s jedenástou smernicou.

34 Článok 2 ods. 2 písm. b) jedenástej smernice totiž členským štátom výslovne umožňuje, aby od zahraničnej spoločnosti pri zápise jej organizačnej zložky do obchodného registra požadovali zverejnenie zakladateľského aktu a stanov, pokiaľ sú obsiahnuté v samostatnom dokumente.

35 § 13b ods. 3 a § 13g ods. 3 HGB v spojení s § 10 ods. 1 GmbHG, ktorý platí rovnako pre spoločnosti usadené na vnútroštátnom území ako aj v zahraničí, totiž požadujú len zverejnenie predmetu činnosti spoločností s ručením obmedzeným, ktoré podajú návrh na zápis organizačnej zložky do obchodného registra, a nie, ako to pripúšťa jedenásta smernica, zverejnenie zakladateľského aktu týchto spoločností v plnom znení.

36 Navyše z článku 3 prvej smernice, na ktorý sa odvoláva článok 1 ods. 1 jedenástej smernice v súvislosti s organizačnými zložkami, vyplýva, že listiny a údaje, ktoré podliehajú zverejneniu, sa majú zverejniť jedným zo spôsobov stanovených v článku 3.

37 Po druhé, pokiaľ ide o otázku, či je požiadavka zaplatenia preddavku na náklady vypočítaného na základe zverejnenia predmetu činnosti v plnom znení zlučiteľná s článkami 43 ES a 48 ES, je potrebné preskúmať, či takáto požiadavka predstavuje obmedzenie slobody usadiť sa, ak organizačnej zložke spoločnosti založenej podľa práva iného členského štátu ukladá riadiť sa pravidlami členského štátu usadenia týkajúcimi sa preddavkov na predpokladané náklady na zverejnenie.

38 Z tohto hľadiska možno konštatovať, že požiadavka zaplatenia preddavku, ktorý odráža len skutočné administratívne náklady na zverejnenie v súlade s jedenástou smernicou, nemôže predstavovať obmedzenie slobody usadiť sa, pretože výkonu tejto slobody neprekáža a ani ho nerobí menej príťažlivým.

39 Okrem toho právna úprava, ktorá za okolností ako vo veci samej požaduje zaplatenie preddavku, nie je spôsobilá uviesť spoločnosti z iného členského štátu do skutkového či právneho postavenia, ktoré by ich znevýhodňovalo vo vzťahu k spoločnostiam členského štátu usadenia (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 17. júna 1997, Sodemare a i., C-70/95, Zb. s. I-3395, bod 33).

40 Z toho vyplýva, že požiadavka zaplatenia takéhoto preddavku na predpokladané náklady na zverejnenie nepredstavuje pre spoločnosť s ručením obmedzeným usadenú v jednom členskom štáte obmedzenie jej činností v inom členskom štáte prostredníctvom organizačnej zložky na jeho území.

41 Vnútroštátny súd sa má na základe dĺžky textu opisujúceho predmet činnosti uistiť, že výška požadovaného preddavku zodpovedá predpokladaným nákladom na zverejnenie v príslušnom vestníku. Pritom by mal tento súd prihliadať na predmet činnosti, ako je opísaný v zakladateľskom akte spoločnosti, ktorá podala návrh na zápis organizačnej zložky.

42 V tejto súvislosti je vhodné upresniť, že vnútroštátny súd nemusí skúmať, či podľa práva členského štátu, v ktorom je spoločnosť podávajúca návrh na zápis jej organizačnej zložky usadená, možno predmet činnosti považovať za vymedzený v plnom znení už len časťou ustanovení uvedených pod nadpisom „Predmet činnosti" v zakladateľskom akte tejto spoločnosti.

43 Preto je na položenú otázku potrebné odpovedať tak, že článkom 43 ES a 48 ES neodporuje právna úprava členského štátu, ktorá podmieňuje zápis do obchodného registra organizačnej zložky spoločnosti s ručením obmedzeným usadenej v inom členskom štáte zaplatením preddavku na predpokladané náklady na zverejnenie predmetu činnosti opísaného v zakladateľskom akte tejto spoločnosti.

O trovách

44 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

Článkom 43 ES a 48 ES neodporuje právna úprava členského štátu, ktorá podmieňuje zápis do obchodného registra organizačnej zložky spoločnosti s ručením obmedzeným usadenej v inom členskom štáte zaplatením preddavku na predpokladané náklady na zverejnenie predmetu činnosti opísaného v zakladateľskom akte tejto spoločnosti.

Podpisy